

ৱাৰী মচা

কোট অমসুং লেই আই. বসন্ত

থাগী ফলক্লিৰা তলৰ অসিগা ইমুংগী খৰচ অসিগা অমুং। খল মাৰদে। থা খুদিংগী খৰচলোমগী নাকন অসিনা লুমদুতা লৈ। মসিনা ওই ৱমাৰে। চাকৰোনি ফীলোবিন্দু। অসুং লৈৱদ্রিৰি। অভাংশিৰীৰি খৰ মটৰ, হৌদৰা যাদবনি। যামত্ৰবা য়াওঙ খুদিংগী ফুৰিং অমগা খোঙাও অমগদি অসুং মৰে। অদুগা ঐগীদি য়াৰি হায়দুনা হেঙ্গম মপানগী জৰি অসি মশাগী হায়গী মচু অদু কোকৰিণ্ডনা তোকোলেত মচু অমুক শঙ্কলগা ফনা কুঁহনা লীংলুৱে। অদুগী মচুদনা অশোৰা মচু অদুগা হৌজিঙা অমুবা মচুগী ওইনা শীজিৱাৰি। শোয়ায়ে হায়বৰী ৱানি, খুনাংগানি ফনা ফজনা শাৰবা হেংগোৱে। অমৰোমা য়ল্লৱগদি পোং অমুক হাকবি শ্লেঙা শীজিৱৰী পাপ ফাওৰা পুৰা য়াৰিবজানি।

উচিন নাতিয়া হমক ঐৱায়ৱ মচা অমখক ফখিবদু মীয়া অতেনাৰা শিলাকক্ৰগা লুপা চমক চামৰিখক খুংতা লেমেই। নোমা নুনিং অমা চাক তেঙ্ৰা হুয়া মপান। ইচা হায়গা মৈ য়াইদুনা ফখিৱে। ঐনা হৌয়েক্ৰে।

ঐগী পুসিনি কোট অমতা হুপে হায়না খল্লিকবিৰি তুবা ডগপদোৰা মাৱেঙে? অদুকপু হৌজিক খুংতা লৈৱিৰা লুপা চমক চামৰি অসিনা কৰি হৌসিগে? জৰি অমুবি লৈবা কোৱগনি অমুক হায়না লীংলিৰা জৰিসিগী ৱল্লৱব অমুক হয়া লৈনিংৱে। কৰি হৌসিগে নোয়াসুং মোং অমত্ৰদি পীড়ুক।

মমদি ঐগী ৱাইহে দুদা মবুৱিঃ নুশিক্ৰমণে, কপৰেঙ হৌৱেই। অদীকপা হৌশিনুসু, মোং পীৱকই - 'পাজি কোট অমা তুৱগা লীংলু, মীয়া মপাদি মশা য়াৱা নিয়া।' মগা ঐংগী ফজৱেদুনা হায়ৱনি, কোটকী মলন কয়ানে হায়বুদি মথোয় খল্লগেই। ফিগী মলনদি মথু খল্লগুনা অমুৱমদনা লুপা চাকৰক চাৱেঙি হৌৱমগনি। নুপীনা মশা শমখৰকই - 'ভক্তৱ মনিংগীসু অদুগা কাইংগুগী অৱাংগী অৱাৱিহে ফজ-ফজনা সেকেন্দ হেদনী য়াৱা হৌৱাইদুনে মলসু হৌঙে হায়, সিনিং অশাবনা নোমা ঐংগী ফজৱেদুনা মিক অই লেইনা শিহলগা ফজনা হৌৱীয়া ইট্ৰি ত কল্পৱদি অদু অহেনা মগনি। গাৰী অমববসু ৱ হৌৱগা অহেনা মল্লিকবিদি।'

কোট লীংলবগী আশা অমদি মৱাঙে। অহেনমক স্ত্ৰলসু চহেনবা ৱাৰা অমদি খুংতা লৈৱিৰা পৈশা অসিনা লৈবা মকোৱগনি। লৈবা হৌংগী ৱখকসি মী অমা অদি চহেনীৱবদি খৰা নীংথিৰা ৱখক ৱল্লিৱ হৌৱা মগনি। অমুক ঐনা লৈগদৌৱিৰা পোংখল্লুদি অহেনমক নতৰনিবা

ইমাৱৰা কনাসু য়াওঙনা ইগৱতা নোমা চহলে। নুনিংত্ৰ। কুফ জমগী হুটিনি। হুটি নুনিংনা ইমাৱৰা কনাসু উনৱৰেই খন্দুনা পুৰিঙা নুংঙইবা অমদি পোকই। ৱীৱ টিকেক্ৰজিং ৱোড অসিদি মীনা হেঙ হেনা চহপনি। মী উৱাইহেবা ডাক্তৱ মনীংগী অদোমা চহলে। মণিপুৱসিৰু সেকেন্দহেদনী পোংনি ভক্তা লৈনবৰা কৰিনো মফম অমুক মী অদু মগি। ঐদি কনাসু খঙহমনা য়াৱা তুমিমা সেকেন্দ হেদনী কোট অমা লৈৱগা অহেনা শাদুনা লীংচগদৌৱিৰি অদু মী য়াৱা উনবদুগা হেঙ চহবনা ইকাৱদুনা হুইহাক কোচং চহলে। ঐনা পামজৰা মচু য়াওৱা হায়দুনা হুইফেংসু য়েথোৱে। তান চাকৰদুনা খৰা হাংতক হৌৱা দুকান অমগা কোট ভক্তা য়োৱে। 'জাই থোংনেং', হায়দুনা লাই খুৱগুগা চহলে, হুই,

- ইনুভো সিদিগী কোটসিং অসিৰু মল চপ মাৱবৰা? কয়া কয়া পীবা জাংনে।
- তাৰা মশা থেবা অসিনা লুপা চামৰি অদুগা অৱাংগী অসিনা চামৰি য়াইহে। সেকেন্দ
হেন্দনি হায়জবৰী ৱানি খুংত্ৰ লাভা নি ফোৱেনগী পোংনি। লীংলগা অমুক খঙবীৰনি। ঐথোয় শ্বাইগী অহেনবনি হায়দুনা হৌৱিৰা অসিনা ফপোং নেঙে।

- ইনুভো অসোমগী চামৰি য়াইংগী চ্ৰপ অসিগী অহমশুৰা কাসুবি মচুদা খৰা লাইট ওইবা অসিগতা য়েঙেগে।

লীংশিনুদনা য়েলে, মচুদুসু থৱায়না হেঙ পামজৰা হায়দুক থোৱে। শোয়ায় তুগায় য়াওৱা হায়দুনা শেং-ফাজুনা য়েলে, য়াওৱে। মীনা হায়নবদি লুপা চনি য়াইগে পীৱবদি হুইফেং ফবা ফলে হায় অদু মগী মালসিৰু অদুক শোৱিৰা হায়বদুৱা হায়না পুৰিঙা খল্লগে। খৰা তানবা হায়গে হায়দুনা হেঙ হৌৱা হেন্দতা ঐথোৱগী ওকিসতা চহলকপী এল দি সি দু লাকই অৱাংলোমদনী অদুগা, 'তামো, কৰি ৱখকীনে হুটি নুনিং অসিনা ৱখক। লৌৱিৰবি বাটা ফাওৰা চহেনীৱৱসি ঐগী নুনিং ফাদৰী ফেনাং অমতা লৈগে হৌৱনি। ৱখক ৱল্লিৱ হৌৱা অদুক ইথুৱা ওইৱদি নুংঙাইৱৰেই খন্দুনা লাকপনি, তামো থেনবা ওইৱতা তান চাহে।'

ওথোকপা লাইবক হায়বুদি। লোৱাগ, হৌৱিৰা অঙাদুদা ইনুভো? লাকখিনি - হায়ৱগুগা বাটোৱেনা চহলে। ঐনা খল্লগা কোট অদু মীনা লৌৱমগায় হায়বসিগী ৱাখা মীকুপ অমতা চহী অমা হৌখিবত্তম মিহন চেংসু চেংগানে। খোঙউপ ৱোৱফমসু অমুৱোৱা চিৱ্ৰে। অমা পুথোৱকই য়েং হেঙ শোৱম, অমা পুথোৱকই ওয় হেঙ য়াৱমতা মৰি মভাৱক হুই। কাংচেং মগী অমা খল্লো। লৈবা

লৌইৱগুসু চা ৱখকসি হায়দুনা নমদুনা হৌটেলনা চহবনা নিনিট কুশুম্বুজি হৌৱে। ৱাখা মায়া হুয়া মৰিক কয়। চহিঙি চহেঙে। নুশাপুৰ অমুঙং শাংনা হৌৱেঙ্ৰগা খোঙেল লুপা ডাক্তৱ মগিং ভক্তা চহলে। পাউবা ৱজাৱগা ৱীৱ টিকেক্ৰজিং ৱোডক শম্ৰক অদু হৌৱা ডাইৱি, কেশামপাংলোমা খংকেক খৰা অহৌবা মখোল অমা শোকখাৰি। তাৰিখা মীং কুপহৌদে মৰী মৰী হেৰা হৌৱকই। পাখংনিবদিগী হাইকল নুকেল শৰতা লোয়না হেঙেৱেৱৰই। অমুৱদিগী কসেম কসোমগীনা খঙহৌদে লেগা লৈতা নোইম কাপুৱকবি।

মিণিং অদু অৱাংলোমদা অমুক চেৱি, হুইহাক লৈৱগা অৱাংলোমদনী মখোৱোম অমুক মৰী মৰী হেঙে। মত অদু ফাওৰা নোইমে কাপুৱী খোলদি সূকেলেপ লেঙে। ঐদি ভক্তা চাকৰদুনা আৰ কে বুক হাইসতা চেনেশিঙে। পুংখাই অমৱোমগী মচুথো নোইমে কাপু লেপাঙে। অহোপা হেৰোৱা পুলিচ অমা অনী লগীদা চহপা উৱেঙে। হুইহাক লৈৱগদি মথং মথং মী চহনবা হৌৱক্ৰে। মী চহনবগী ৱীৱ দুকানদি অমত্ৰ খোঙ লেঙে। দুকান হাৰ্বেদি লায়ৱদুনা চহলিৰা মিণিং অদু ফাওৱে নেনবদৌনা চহনৱে। চেপথনুনা ডাক্তৱ মনীংলোমা য়েং, হুইং ফাওৰা পাইৱৱে।

ভোট কাইদেবা নুপীনা ভোট হায়কোপা নুনিংতা ময়ুনা হেলকপা চপ মাৱনা ঐহাক য়ম পাংলেঙে। নুপীমচা অমুক খেনৱমৱদি ঐহাক কোট অমদি নুনিংত্ৰা লৈজৱনি অদু মচাৱী চহেনীৱবনা কনাসু লৈজৱনি অদু চহেনীৱবা তাননি। কৰ্হু। লাওথোকবিৰগা লোৱনা ফিভমু ফঙচিভক্তা নোমা নিনি কেশেপ লেপবি।

কেশেপ বিংবিৰা মৱম ওইনুনা খুল্লক ইৱকী দুকান পোং হৌৱনা ভাঙখল্লকবি। লুপা মচা পীৱাৰা থুম লুপা ৱাৱা হৌৱকবি। হায়বদি য়াৱনিৰা পোং লৈবা খুংতা লৈৱিৰা পোয়া ৱল্লিক ৱল্লিক ময়ে তৱৰকি। নোমা নিলিা কনাইবা চংখিনো। তখিনো তখিনো। তখাইমুক লৌখিনিৰি।

ঐগা কোটকী মৱতা কৰৱা লৌইবা হায়বু? তাংলবা ভক্তা অমা ফজলুৱা লৈগে ৱাৱগুনা হেঙৱবকাওৰা লৈবা হুমখিৱে। হৌজিঙ লৈবা হুঙনী পাসৰ অদু ঐগী লৈৱে। তওবদি য়াৱনিৰা ৱজাৱ চহপা ডাক্তৱ মনীং হেঙ হৌৱগা মীংত্ৰা মী তামো হৌই, সেকেন্দ হেদনী কোটসিং উদা। কৰৱা মতমতা অমুক ঐৱায়ৱ ফলজ্ঞং?

ভাবুতুংদগী

(খাইনগী অঙাংশিংগী মশাৱা ময়াম অমা লৈৱমী। মথোয়দুগী মনুংদা ৱাক ৱাক, উচি চি চি, তোং তোং তোঙ্ৰী, সেৱোতি কাউননচিৰা পনবা য়াই। ৱাক ৱাক শাৱবদা অঙাং অমনা ৱাক শাৱগা অউনো ফিজি পায়নদুনা লৈৱগা ৱাক অদুনা মণী শাৰীগী মতুংদা খুইদিগী মনিংদা লৈবা মচা থোমদোনবী চাগদবগী কেই তান ভাঙে। মশাৱা অসিনা ৱাক অমদি মণী অনীগী মৱজা গাঙনবা ৱাইহে শিং অদু ভাবুতুংদগী লৌখতুনা থমজাৰি)

ৱাক ৱাক কৰি ৱাকনো?

ৱাক ৱাক?
কৰি ৱাকনো?
ময়াং ৱাকনি।
চাক চাশোম অমতা চামে?
চাফসে।
সিঁশা খুয়া অমতা থাঙে?
থকফদে।
মথক্তা চহকে।
চংফদে, নপা সোৱাৱেন লৈ।
য়েংহৌমদা চহকে?
চংফদে।
ওইৱোমদা চহকে?
চংফদে।
নক্তাশা লীংহে?
লীংফদে।
ইচা থোমদোনে মৌৱীৱ লৈৱা?
লৈভে।
নতুংদগীৰু কনানো?
ইচানি।

সম্পাদক
ডা. খুন্দোংম গোকুলচন্দ্ৰ

মণিপুৰী পাঠে - পাউৰৌ, পাউতাক

- ৪১৮ অশোৰা শেল লৈপনি।**
- খুন্দোংবা মফমতা কাৱৰা লৈবা।
- পৈশা তনবা হায়বসি অৱাৰা ৱখক নহে।
- ৪১৯ অশোৰা য়েংবি হৈ, লকো লখনি পুথোকবি হৈছে।**
- মীয়া অশোৱবনক য়েংবা, মশাদি হৌবা ডুমবা।
- চীনখক্তা ফবা খুঙি য়াওৰা।
- ৪২০ অশোৰা অশিংগী পৱানি।**
- অশোৰা থোংৱিৰমথে খঙবা হৈবা হেংগংলি।
- ৪২১ অহল মণীনা চু লৈ।**
- অহল ৱানা অশোৱা ডাকপা, অহলগী ৱাৱা হেঙ তৱকপা।
- ৪২২ অহলৰু ওইৱল্লবি কাঙখঙা মওহে।**
- চহী য়ামশিক্ৰৱনি ফজফম লৈৱেঙে, পাসল হৌৱা হেঙৱই।
- ৪২৩ অহল মণিৰা ৱাখা হে তোৰা।**
- ইথক থোংবিশিগী ৱা থওইবনা।
- ৪২৪ অহল ওইৱেঙে অহীংগী ইকাই।**
- মতম লৈৱেঙে হৌৱা কেশিঙ।
- ৪২৫ অহল মদন মনাক নমবা**
- থকনি খাসি খঙববা, হৌনে লোনচং খঙতা মীৰু হনবগী ৱাঙা।
- ৪২৬ অহল মদন হেবা বনক**
- মথোং চাচবা থোক।

থোমজিৱ
ডা. লৈশাথোম তোশোন

শ্ৰীমতী

মীংকুপসিদা

- এম বোনোমদি

চহকে তৱমণনা নদোম তুমিন অহীং অহৌলী অথোৰা ৱল্লিৱম ঐথোয়নুনা কাৰুসিদা শৰু শোলাংগী লৈমাৱসিদা। খঙখিনে নভাদি হৌৱাকসে অহাইনুদম চুখল্লমি কাৰুসিঙ লানগী হেৱা পায়নু।

অসৌবা মালেমগী লানবুসিদা। কৰি থাংমায় শোৱা কনা'মা ইথং বকপা কাঙবুনা নৌৱি কনা'মা থময়ে মকা লাসা চঙ্ৰগদি খন মালেমসিদিগী লান।

অসৌবা মালেমগী লানবুসিদা। কৰি থাংমায় শোৱা কনা'মা ইথং বকপা কাঙবুনা নৌৱি কনা'মা থময়ে মকা লাসা চঙ্ৰগদি খন মালেমসিদিগী লান।

প্ৰথমগী অৱাৰা মীংকুপু লৈবা চহলমইম মীংকুপুগা ওইলৌৱনি মনোইফনা ৱাৰীসে।

থাগি হুসিনু অসৌবা খনু কয়া ৱাৰী হাল মালসিৱ লাইৱি ডনি মচৌশাওম থেঙল অহীং নোহৌইসিগা হেপি নু ইয়াৰ।

থোঙেল

- আনন্দ অকেইয়ম

থোঙেল!
অথোং অহীদুৱা
থোঙেল অমা তখি,
অঙকপা থোঙেলনুনা
ইথক ৱাইনা শনোৱকবি
চীয়া অময়া ফাওনা।
নিৰুবি,
মালেম পুৰা
অমগা অহীদুৱা।
থোঙেল!
অকীৰণি থোঙেলনি-

কসোমবু ওইৱগবা!
কৱম থোক'গনা!
মিপিৱেই হিমাডো,
নো: ঙানদসু ৱাংলি-
কপৱকই, লাইৱকই,
ঠোৱকই, অহীদুৱা
বোম শোকখাৰে
বোম শোকখাৰে।

গুৱা - তেনবা

- সাগাৰম হেঙলুৱাৱ

মীং পাঙলি'মখিনি
ফজবী ফজা ভক্তনি
নুশিৰণী নুশিৰা মতনি ঔৱিৰা
থোঙেলনা চহলৌইদে
অদু-
মীং হেঙ উইশিনবদা
ইমাত্ৰা থাংখাঙ নাৱনা হেঙকই
মীওইবা সমাজগী লৈৱোলুংদগী
পুথুং ওই-
পপ- পুথমথৰা হাণু- হনাইখিনি
হিংলিগী
নমখাৰী
অকীৰণি অমদি তুৰুংহেগী।

লমহেল্লবী থৱাইনা কৰি হায়ৱিৰা?

- কে ইমা লৈভে

লৌইবা লৈভে মথোয়গী ডিমাদ
হৌৱকমসু লৈভে পোলাইসু খংৱি
মীৱেপ লাইমিনো থুংহেলৰা ৱাৰইখিনি
মৱলে জিৱসে ময়েসু লৈভৱি
পাঙলুনা লৈৱি ৱসু সৱকাৱসু
লোৱা ৱখা ফীজি চাকমশিং
জিৱৱসু কৰৱা সোভৰেই কৰিনো
হেঙকোপা গুৱা কনা যাওঁৱবসে?
লৌনিবা লৌজিখিনু অমুৱদি ৱখংসি।
য়াৱেই হায়বগী লগীশিং ৱখংসি

মথোনা হায়বা পুসুক অৱাৰি
মথোয়গী হৌৱকম নিখিনি তাক্ৰিমখে
লৌইবা নাইৱৰেই মথোয়গী ডিমাদ
অমুৱা য়াৰা অৱাৰা ডাওঙ
য়াৱতা লাকখি চুখোকবিচে অৱাৰি
অৱাৰিগী ডিমাদ ঙ্ৰসি তাক্ৰিমনা
য়াৱকনু মথোয়না পৱনি ডিমাদ
হেঙকোৱেই মথোয়গী অৱাৰা হিঞ্জিং
চুখোকবিহে মতা চান পুসুক
ইথকো মথোয়না হৌৱিৰি অৱাৰি।

থমোয়

- লৌৱি ৱখক

মজপ,
কুইনা লৌৱনি তুমসি
নভা ওইবা থাংলুৱসে
ৱাৱেইসে ঐ।
মৱনি!
মতৌ থাংলুৱা মীওইবি হায়ৱনু
তুৱেলগী সৈলসে
কৰিননা সৈলে সইহৌৱকমদদি
অদুৱিগী!
অসু তপথৰকই, অসু তপথৰকই,
কৰিৱদনা-
চুপ হেঙ লুখিৰিসু যাওই
ঈঙ্গি ফাৱবা মশক পীৱমদনা
ঈঙ্গি অমতা হেঙ পীৱমদনা।

ৱাং অমসু পাউখুম

- ৱখকী ৱখক

ঐথক ইকাৱজিৱবি?
নহঙনা-
মীং কুজা
ইমী অসি চাকখিৰা!
ঐ ইকাৱবি,
কৰিৱসু ইকাৱজৰণি
সুফলগী কৱাংসিং উংলি
মথোয়নি ইকাৱজৰা!
ইমী চাকখিৰুদি-
ঐ সাধু ন্যাস অমদি নহঙনা?

পাঠিৱিকা উল্লা

লাইৱিকী মিমিং : অথৱা মণিপুৰী ৱাৱেং (২০০৯)

অইবা: নোমাইথেম নীলমনি সিহে ফোঙবাঃ সাহিত্য একাদেমি, নিউ দিল্লি
মমলঃ লুপা ৩০০/-

সাহিত্য একাদেমি, নিউ দিল্লি অহানবা ওইনা ফোঙবা ৱাৱেংগী লাইৱিক 'অথৱা মণিপুৰী ৱাৱেং', হায়বসি নোমাইথেম এন্ড পব্লিশিং ডিভিজন, ৱাইটৱস ফোৱম, ইংফালনা ময়েক শেজনি-শাৰিৱগী তবক হৌৱিগা ডি ডি ৱাৰ্জনিটি নাচিবা হীৰম খুদিংকো শ্লেঙমৱা লেভৰনি। ৱাৱেং ইম মণীঃ ৫০ গী ৱাৱেং য়াওৰা, ৱোদ, কলকটাদা হুাপা হৌৱগা পুথোকপনি। লাইৱিক অসি ১০০ হেঞ্জিক্ৰবা মণিপুৰী ৱাৱেংগী অথৱা মশক অমা মমি লাক্ৰবা হেংনৱি। লাইৱিক অসি মণিপুৰী ৱাৱেং সাহি মী থোপদোৱা মপুং ফাৱবা মশক অমদি পীবা ডপ্ৰে হায়বদা চিংনিঙাই কৰিসু। মণিপুৰী ৱাৱেং সাহিত্যগী মপুংফাৰা শনক অমা শাগংবা হেংনবা হায়বসি তৱায়বা বনক অমদিভে। অসিওখা লুৱা হীৰমসিগা মায়পুনা চ হুশিৰিক্ৰি বা লাইৱিকসিগী মশপাক নোমাইথেম নীলমনি মণিপুৰী ৱাৱেং সাহিত্য নুশিৰা পুসুক ৱাৱেংগী হৌৱকপা মতমগী ৱাৱেং ইখিঃ অঙাংল অমদি চাইবদনী হৌৱগা হৌজিক-হৌজিকমক মণিপুৰী সাহিত্য ৱাৱেং সাহিত্য কামক খুং ৱাৰিবা ৱাৱেং ইখিঃ নহাকপম অৱনা এস পি প্ৰিচাদপ ফাওৰনী ৱাৱেং ইবা ৫০ গী ৱাৱেং অমম হায়বদি পুৰা ৱাৱেং ৫০ যাওঁৱি। ৱাৱেং ইবা অমমগী চাই ওইনা ৱাৱেংগী মনুংদগী হেবা ফবা ৱাৱেং খনবা হায়বসিসু অৱনা অমনি।

অইখিঃ অসি ইৱিৰিঃ হীৰম অমদি মীংহেগা মখল মথেলনি। মসিগী মখক্তা